

Trosa
KOMMUN

EN HÅLLBAR KOMMUN

FÖR MÄNNISKOR & MILJÖN

För mig är hållbarhetsfrågan både personlig och politisk. Den handlar om att ta ansvar – för platsen vi älskar, för människorna som bor här, och för de generationer som kommer efter oss. Hållbarhet är inget som sker vid sidan av – det är en del i allt vi gör. Det handlar om hur vi bygger, planerar, handlar, rör oss och tar hand om varandra.

Trosa är en fantastisk kommun. Här möts hav och skog, stad och land, historia och framtid. Det är ett ansvar att förvalta den rikedomen. Som kommun har vi ett ansvar att tänka långsiktigt, att ta beslut som håller över tid och att skapa förutsättningar för att både människor och natur ska må bra. Det är något vi gör och behöver göra varje dag, i stort och smått.

I den här broschyren har vi samlat exempel på hur vi i praktiken bygger ett mer hållbart Trosa. Det handlar om naturvård, klimatsatser, smart resande, effektiv energianvändning, biologisk mångfald och cirkulär ekonomi – men också om något större: en gemensam vilja att göra rätt. Att tänka långsiktigt. Att ställa om tillsammans.

Vi har fortfarande mycket kvar att göra. Men vi har också mycket att vara stolta över. Varje träd vi planterar, varje återvunnen förpackning, varje cykeltur istället för bilresa – det spelar roll. Och det visar att förändring är möjlig, när vi agerar tillsammans.

Förhoppningen är att broschyren inte bara informerar, utan också väcker idéer och lust att bidra. För det är just i samverkan, i de små stegen vi tar varje dag, som den stora omställningen sker.

Rasmus Delteus (C)
Ordförande Hållbarhetsutskottet,
Trosa kommun

NATURENS MÅNGA VÄRDEN

Närhet till skog, naturreservat och parker spelar en viktig roll för både individers och samhällets välmående. Att vistas utomhus och röra sig i naturen har visat sig ha en rad positiva effekter på både fysisk och psykisk hälsa, samtidigt som det stärker den sociala hållbarheten i vårt samhälle.

Forskning visar att regelbunden utevistelse minskar stress, förbättrar koncentrationsförmågan och ökar det allmänna välbefinnandet. Barn som leker i naturmiljöer utvecklar bättre motorik, kreativitet och samarbetsförmåga.

Grönområden som mötesplatser

Parker och grönområden är viktiga mötesplatser som skapar gemenskap, trygghet och integration – oavsett ålder eller bakgrund. Dessa platser bidrar till ökad gemenskap, trygghet och integration. Tillgängliga och attraktiva naturmiljöer ger fler möjligheten att uppleva naturen, oavsett bakgrund eller funktionsförmåga. Alla kommunens skogar sköts för att gynna både friluftsliv och biologisk mångfald.

Friluftsliv för alla

Friluftsliv, som vandring, cykling eller bara en promenad i skogen, är enkelt att utöva och kräver oftast ingen dyr utrustning. Det gör att alla kan delta, vilket minskar sociala klyftor och ökar jämlikheten. Skyddade områden som naturreservat bevarar dessutom viktiga ekosystem och arter, vilket ger

oss möjlighet att uppleva biologisk mångfald på nära håll. Trosa kommun är bland de kommuner i landet som har mest skyddad natur, hela 30 %. I både Trosa och Vagnhärad finns dessutom tätortsnära naturreservat in på knuten.

Naturen som läkande miljö

Hälsoeffekterna av naturupplevelser är många. Fysisk aktivitet i naturen förebygger inte bara hjärt-kärlsjukdomar och övervikt – den har även visat sig lindra psykisk ohälsa som depression, ångest och utmattning.

Tillgången till naturområden är en viktig resurs för både individ och samhälle. Genom att värna om och utveckla våra grönområden skapar vi förutsättningar för ökad rörelse, bättre hälsa och ett mer socialt hållbart samhälle, samtidigt som vi värnar om miljön och den biologiska mångfalden.

Dagvatten för både rekreation och nytta

Dagvattendammen i Hamnängen har både en viktig funktion för rening av dagvatten och knyter ihop den intilliggande parken med havsmiljön. Dagvattnet tas upp av växterna och renas när det passerar genom marken vilket minskar belastningen Östersjön. Trots bryggorna är det inte meningen att den ska vara vattenfylld året runt utan vid skyfall, regn och snösmältning. Växterna är därför särskilt anpassade för att tåla både torra och blöta perioder.

Fruktkartan

Du vet väl att du får plocka frukt på kommunal mark? På fruktkartan. se samlar vi information om vilka träd du kan plocka från.

Vad finns i naturen?

Rapportera de arter du hittar på artportal.se och bidra till ökad kunskap om våra svenska växter och djur.

Naturkartan

Du hittar lätt ut i våra naturområden via appen Naturkartan. Här har vi samlat besöksvärda naturområden och vandringsleder för att du lättare ska kunna hitta och ta del av dem. Besök trosa.se/naturkartan eller scanna QR-koden.

VÅTMARKER SOM STÄRKER NATUREN

Våtmarker är några av naturens mest artrika och värdefulla ekosystem. Många har historiskt torrlagts för jord- och skogsbruk, vilket lett till att viktiga livsmiljöer gått förlorade. Men idag vet vi att våtmarker både kan återskapas – och nyanläggas.

Oavsett syfte hjälper alla våtmarker till att fördröja och balansera vattenflöden, rena vattnet naturligt, stärka grundvattenbildningen och gynna den biologiska mångfalden i närområdet.

Mångsidiga ekosystem med viktiga funktioner

I Trosa har flera våtmarker anlagts. Två av dem är så kallade spillvattenvåtmarker vid våra reningsverk. Deras uppgift är att ytterligare rena vattnet från näringsämnen, mikroplaster och medicinrester innan det släpps vidare till Trosaån och Östersjön.

Runt våtmarkerna finns populära vandringsstigar, och vid Trosa våtmark finns ett fågeltorn för den som vill spana in områdets rika fågelliv. När överföringsledningen till Himmerfjärdsverket tas i bruk kommer våtmarkernas funktion delvis förändras – men de kommer fortsätta vara till nytta för både människor och djur.

Ny våtmark – skydd för svarthakedoppingen

Den senast anlagda våtmarken ligger i Vagnhärad och är särskilt utformad för att gynna den känsliga svarthakedoppingen – en art som riskerar att störas av Ostlänksbygget. Som kompensation har Trafikverket anlagt en ny våtmark, som Trosa kommun kommer att sköta.

Den nya miljön gynnar inte bara svarthakedoppingen, utan också groddjur och andra arter. Samtidigt minskar den näringsläckaget till Trosaån.

Dammar för salamandrar – små men viktiga livsmiljöer

Alla våtmarker är inte stora. I Trosa anlades för flera år sedan särskilda smådammar för att skydda den rödlistade större vattensalamandern i samband med en exploatering.

I dag kan både mindre och större salamandrar, liksom andra groddjur, ses leka i dessa dammar under våren – ett bevis på att små insatser kan göra stor skillnad.

vinste du att...

... Den akut utrotningshotade ålen har tagit sig hela vägen från Sargassohavet, en resa på cirka 700 mil. När de vuxna ålarna lämnar Trosa ska de ta sig hela vägen tillbaka igen för att leka.

... Olika fiskarter simmar upp i ån under olika tider. Öringen simmar upp för att leka under hösten, medan den talrika iden simmar upp i tusental under våren.

... Förutom fiskar så simmar lekfulla uttrar, bävrar och till och med fåglar förbi fiskkameran.

FISKARNA HAR HITTAT HEM

För drygt två år sedan färdigställdes tre fiskpassager i Trosaån. Redan första året passerade 35 000 fiskar – året därpå nära 90 000, fördelat på ett 20-tal arter, inklusive rödlistade som ål, vimma och lake. Förra året konstaterades också vild öring ha förökat sig för första gången på länge – något som inte varit möjligt utan åtgärderna. Naturen har snabbt svarat, och livet i Trosaån frodas som det inte gjort på hundratals år.

Fiskräknaren

Scanna QR-koden eller besök fiskdata.se/raknare för att ta del av fiskräknaren.

VÄRNA OM VÅRT VATTEN

Grundvattnet är en livsviktig resurs som vi alla är beroende av – varje dag. Det är en del av det ständiga kretsloppet i naturen där vatten cirkulerar mellan mark, växtlighet, sjöar, hav och atmosfär. Men det vatten vi använder idag är egentligen ett lån från framtida generationer. Därför behöver vi använda det med omsorg.

Under sommaren, när träd och växter grönskar som mest, minskar möjligheten för grundvattnet att fyllas på. Då tas regnvattnet upp av växterna eller avdunstar, i stället för att sjunka ner i marken. Det är främst under höst, vinter och vår – när marken är fuktig och växterna vilar – som nederbörden kan tränga ner och bilda nytt grundvatten.

Vattnets kretslopp

Det vatten som når ner i marken pumpas upp igen för att användas i våra hem, inom jordbruket och av industrin. Efter användning leds det genom reningsverk tillbaka ut i naturen – där det så småningom återgår till kretsloppet. Det är en fantastisk process, men den kräver att vi alla hjälps åt att använda vattnet hållbart.

Vattnets många områden

Vårt kommunala dricksvatten används inte bara för att släcka törsten. Det rena dricksvattnet använder vi också för att bland annat tvätta oss, för att spola i toaletten, fylla privata pooler,

vattna våra ordlingar och som kylvatten inom industrin. Dricksvatten finns däremot i en begränsad mängd. Av den anledning är det viktigt att använda vårt dricksvatten på ett hållbart sätt.

Varje droppe räknas

När grundvattennivåerna är låga behöver vi hjälpas åt att hushålla med vårt dricksvatten. Här är några enkla sätt att spara vatten i vardagen:

- Se över att inga kranar står och droppar eller toaletter rinner.
- Stäng av kranen när du borstar tänderna.
- Fyll alltid tvätt- och diskmaskin innan du kör dem.
- Förvara vatten i kylan för att slippa spola kallt när du är sugen på ett kallt glas vatten.
- Samla regnvatten till trädgårdsbevattning.
- Undvik att vattna mitt på dagen – morgon eller kväll är bäst.
- Plantera under våren eller hösten när marken är extra blöt.

Vid alltför låga nivåer kan ett bevattningsförbud införas för att ge våra vattentäkter en chans till återhämtning. Att spara vatten handlar inte om att sluta använda det – utan om att använda det klokt.

Varför är detta viktigt?

- För att säkra vår vattenförsörjning – vi behöver vatten till dricksvatten, odlingar och industri. Genom att förstå hur och när vattnet fylls på kan vi planera bättre.
- För naturen och ekosystemens skull – djur och växter är beroende av stabila vattennivåer.
- För att möta torka och översvämningar – kunskap om årscykeln gör oss bättre rustade att hantera både brist och överskott.

Undrar du om solceller skulle fungera bra på din fastighet?

Går du i tankar om att kanske installera solceller på din fastighet? Trosa kommuns solkarta är en interaktiv karta som visar hur mycket solen strålar på ditt tak för att bedöma hur stort husets potential är för solceller och solvärme. Besök trosa.se/solkartan eller scanna QR-koden för mer information.

Minska din energiförbrukning

Vår kostnadsfria energi- och klimatrådgivning är tillgänglig för privatpersoner, föreningar och företag.

Kontakta Energi- och klimatrådgivningen på 0156-520 00 eller ekr@ostrasormland.se för mer information.

ENERGI OCH KLIMAT

Trosa kommun fortsätter att ta tydliga kliv mot en mer hållbar framtid, där både energi- och koldioxidbesparingar står i fokus. Genom en ambitiös Energi- och klimatplan och ett kraftfullt engagemang för förnybara energikällor skapar vi konkreta möjligheter att möta framtidens klimatutmaningar.

Trosa kommun genomför 46 noggrant utvalda åtgärder som ska sänka energianvändningen och utsläppen, inte bara i de kommunala verksamheterna utan även för privatpersoner och företag. Med stöd, vägledning och samverkan vill vi uppmuntra alla invånare att vara en del av denna omställning. Vi kan se en nedåtgående trend i koldioxidutsläppen, vilket är ett hoppfullt tecken på att arbetet ger resultat.

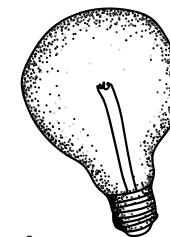
Genom samarbete och kontinuerliga förbättringar arbetar Trosa kommun för att den positiva trenden ska fortsätta. Tillsammans skapar vi en kommun där smart energianvändning och innovativa lösningar banar väg för en långsiktigt hållbar utveckling. – och att Trosa kommun blir ett föredöme för hur lokala insatser kan göra verklig skillnad för klimatet.

Energiberedskap – en del av din krisplan

Genom att ha en grundläggande energiberedskap skapar du bättre förutsättningar att klara både kortare och längre störningar i elförsörjningen. Lägg upp en plan för att kunna hålla värmen, laga mat och kommunicera vid ett strömavbrott. Hur länge klarar du dig med ditt nuvarande system? Funderar du på reservkraft, och vad händer med dina solceller när elnätet ligger nere? En väl förberedd hushållsberedskap gör stor skillnad i akuta lägen. Har du frågor eller vill diskutera energiberedskap är du varmt välkommen att kontakta våra Energi- och klimatrådgivare.

Bli energismart med energiväskan

Nyfiken på hur du kan minska onödig energiförbrukning? Låna energiväskan gratis från Trosa stadsbibliotek eller bibliotek Navet i Vagnhärad. Med värmekamera, elmätare, rökpenna och hygrometer får du en tydlig bild av hur ditt hem använder energi. Väskan innehåller också en enkel guide som hjälper dig att tolka mätresultaten – och ta första steget mot lägre elräkningar och ett mer hållbart hem.

... att gå eller cykla till skolan kan förbättra både inlärnin-
g och studieresultat – och främjar samti-
digt barns hälsa på lång sikt.

... du kan resa med Mälartåg mellan stationer i länet med Sörmlandstrafikens periodbiljett? Den är giltig på Mälartågs regionaltåg mellan alla stationer inom länet.

HÅLLBART RESANDE

I Trosa kommun står transporter för den största andelen av våra växthusgasutsläpp. Därför arbetar vi aktivt för att göra det enklare att välja hållbara färdssätt. Genom att gå, cykla eller ta kollektivtrafiken i stället för bilen minskar vi utsläppen, förbättrar luftkvaliteten – och stärker folkhälsan.

Vi jobbar löpande för att göra kollektivtrafiken mer attraktiv. Under året har busstidtabellerna justerats för bättre anslutning till tågstationen i Vagnhärad, till och från Trosa och Västerljung. Linje 553 har förlängts så att även västra Trosa fått bättre tillgång till pendling via Vagnhärad.

Mälardalstrafik har samtidigt förbättrat helgtrafiken och infört fler tågavgångar mellan Nyköping och Stockholm på lördagar och söndagar.

För att underlätta hela reskedjan förbättrar vi även bytespunkter och kopplingen till gång- och cykelvägar. Längs väg 218 har hållplatserna vid Augustendal, Åda, Trosa Landskyrka och Trosakorset rustats upp och tillgänglighetsanpassats. Vid Emils backe byggs nu en helt ny hållplats – Hungavägen.

Glädjande nog är bussresandet tillbaka på nivåer som före pandemin – och tågresandet i Vagnhärad har till och med tredubblats på tio år.

Trosa går före – bokstavligen

Vi rör oss mer hållbart än många andra – och det syns! Enligt Region Sörmlands senaste resvaneundersökning ligger Trosa näst bäst i länet vad gäller andelen dagliga resor med gång, cykel eller kollektivtrafik. Hela 29 procent av våra resor sker med dessa färdssätt – över snittet i länet på 28 procent.

Ser man till hur långt vi faktiskt färdas med hållbara färdssätt, ligger vi allra högst. 28 procent av alla kilometer vi reser görs med gång, cykel eller kollektivtrafik – klart över länssnittets 22 procent.

Kanske är det vår vackra småstadsmiljö som lockar fler att promenera? Hela 46 procent av Trosaborna säger att de går 5–7 dagar i veckan – flest i hela länet.

Ditt val gör skillnad

Nästa gång du ska någonstans – fun-dera på om du kan ta en promenad, cykeltur eller hoppa på bussen. Små förändringar i vardagen bidrar till stora kliv mot en mer hållbar framtid.

HEMSORTERING

Från och med september 2025 inför Trosa kommun hemsortering av förpackningar. Förändringen ska göra det lättare för hushåll att sortera de vanligast förekommande förpackningarna.

Idag slängs allt för många förpackningar i restavfallet för att sedan gå till förbränning. Syftet med införandet av hemsortering är att göra det lättare att sortera ut förpackningarna till återvinning och därmed skapa en mer hållbar avfallshantering där fler förpackningar kan återvinnas. 2022 beslutade Sveriges regering att alla kommuner ska ha infört fastighetsnära insamling fullt ut till 1 januari 2027.

I så stor utsträckning som möjligt kommer alla hushåll i Trosa kommun att få egna fyrfackskärl. När tömning vid tomten inte är möjlig kommer kärl att placeras i anslutning till ditt område.

Dina avfallsskärl

Dina nya avfallsskärl kommer att levereras till din tomtgräns och vara märkta med dekalerna som visar i vilket fack du ska sortera vilka förpackningar.

I kärl 1 (töms varannan vecka) sorterar du:

- Pappersförpackningar
- Färgade glasförpackningar
- Tidningar
- Matavfall

I kärl 2 (töms var fjärde vecka) sorterar du:

- Plastförpackningar
- Ofärgade glasförpackningar
- Metallförpackningar
- Restavfall

Du kommer också att få en elektronikbox för ljuskällor och småbatterier.

När dina kärl levereras får du också en sorteringsguide för att du lätt ska kunna komma i gång och använda dina nya kärl.

Sortering på allmän plats

Nu finns även möjligheten att sortera när du rör dig i kommunen. På sju platser runt om i kommunen kan du sortera plast, papp, glas och restavfall. Sorteringen infördes i början av sommaren och gör det enklare för alla att bidra till en renare och mer hållbar miljö – även på språng.

GAMMALT BLIR NYTT

Sedan 1 januari 2025 får du enligt en ny lag inte längre slänga textilier i restavfallet. I Trosa kommun finns insamlingsboxar vid återvinningsstationerna samt vid Korslöt.

Den nya lagen om insamling av textilier finns till för att vi tillsammans ska hantera våra gamla textilier på ett mer hållbart sätt.

I Trosa kommun kan du lämna dina textilier i insamlingsboxarna som finns vid återvinningsstationerna. Här kan du lämna in både hela och trasiga kläder och sängkläder, accessoarer, bälten, handväskor, mjukisdjur och skor. Det som lämnas in går antingen till återbruk eller återvinns som till exempel isolering i bilar och tvättmaskiner.

Av allt som läggs i insamlingsboxarna går cirka 70 procent till återbruk, 20 procent till återvinning, 8 procent till energi-återvinning och 2 procent är mjukisdjur och leksaker.

Grov avfall och farligt avfall - Korslöt

På Korslöt kan du som som privatperson lämna det grovavfall och farliga avfall som normalt uppstår i ett hushåll. Tänk på att sortera ditt avfall hemma, för att underlätta hanteringen på plats.

vinse du att...

...återvunnen textil bland annat kan användas i lekplatsutrustning i exempelvis stolpar. I Trosa kommun har Lokes hages lekplats har utrustning framtagen av återvunnen textil.

Värna om vårt avlopp – använd miljötratten

Flytande och ätbara fetter ska samlas in separat från annat avfall. Matfett som hamnar i avloppsledningarna stelnar, drar till sig matrester och avfall och orsakar stora besvär med stopp och översvämningar i ledningarna. Genom att ta hand om fettet innan det hamnar i avloppen kan vi undvika driftstörningar med exempelvis avstängt vatten.

Ta hand om ditt matfett med hjälp av miljötratten. Fettet lämnar du sedan in i fettinsamlingsskåpen i anslutning till återvinningsstationerna.

TACK FÖR DIN INSATS

Ett hållbart samhälle skapas gemensamt. Kommuner, företag och invånare behöver alla göra sitt, och du som invånare i Trosa kommun gör verkligen en fantastisk insats!

Återvinning spelar en avgörande roll i att bevara vår miljö och minska vårt ekologiska fotavtryck. Genom att sortera och återvinna våra sopor kan vi minska mängden avfall som hamnar på soptippar och i naturen. Under 2023 samlade vi in 76,2 kg förpackningar och 157 kg mat- och restavfall per person i Trosa kommun. Detta är en förbättring från tidigare år och visar att vi är på rätt väg när det gäller att ta tillvara på våra resurser.

Varje förpackning och varje bit matavfall som sorteras och återvinns gör skillnad. Det bidrar till att minska utsläppen av växthusgaser och främjar en mer hållbar livsstil. Tillsammans kan vi skapa en renare och mer hållbar värld.

Stort tack för att du väljer att sortera och återvinna!
Tack för att du bidrar till ett hållbart samhälle!

Trosa kommuns miljöpris

Trosa kommun delar varje år ut ett miljöpris för att uppmärksamma en person, grupp eller organisation som gjort en berömvärd insats för miljön och hållbar utveckling. Pristager 2025 är Eva Westergren, initiativtagare till satsningen Odlas Vardagsmaten.

Du vet väl att du när som helst kan skicka in din nominering via QR-koden eller via länken etjanst.trosa.se/miljopriset.

20 september 11.00-14.00 på Vagnhärads torg

En dag för både stora och små.

HÅLLBARHETSDAGEN

Energi- och klimatrådgivning, ansiktsmålning, visning av Husby park, barnaktiviteter, fika, gratis cykelfix, besök av buss och renhållningsbil – och mycket mer. Välkommen till en dag för hela familjen!

trosa.se/hallbarhetsdagen

Trosa
KOMMUN

trosa.se